

Kendelse

afsagt den 16. september 2021

Sag nr. 2021-80-0611

[Fagforeningen] som mandatar for
[Klager]

mod

TV 2

[Fagforeningen] som mandatar for [Klager] har ved advokat Mogens Dyhr Vestergaard klaget til Pressenævnet over tv-udsendelsen ”*Plekehjemmene bag facaden*”, som blev bragt på TV 2 Play den 28. juli 2020 og på TV 2 den 30. juli 2020, idet hun mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har klaget over, at hun ikke er blevet tilstrækkeligt sløret i udsendelsen.

1 Sagsfremstilling

TV 2 bragte den 29. juli 2020 dokumentarudsendelsen ”*Plekehjemmene bag facaden*” på play.tv2.dk, hvor den fortsat er tilgængelig. Udsendelsen, som varer ca. 50 minutter, blev den 30. juli 2020 bragt på TV 2’s hovedkanal. På play.tv2.dk er udsendelsen ledsaget af følgende omtale:

”TV 2 Dokumentar undersøger ved hjælp af skjult kamera, hvordan to af samfundets svageste borgere bliver behandlet, når man kigger bag facaden på to plejehjem.”

Dokumentarudsendelsen indledes med korte klip af optagelser og interviews, som fremgår senere i udsendelsen. Herefter præsenteres udsendelsens titel, ”*Plekehjemmene bag facaden*”, med hvid skrift på en sort baggrund. Dette efterfølges af følgende tekst, hvor sætningerne én for én vises på den sorte skærm og fortsat med hvid skrift:

”[Bynavn 1] Kommune har forsøgt at stoppe denne dokumentar. De har anmeldt TV 2 til politiet for optagelserne med skjult kamera. Og de har fået nedlagt et forbud mod dokumentaren ved domstolene. Den 27. juli 2020 trak [Bynavn 1] Kommune deres forbud. Dette skete efter stor offentlig debat.”

Udsendelsen består af interviews med pårørende til to demente, ældre mennesker, som bor på plejehjem i henholdsvis [Bynavn 1] og [Bynavn 2] Kommune. Det oplyses først i udsendelsen, at de pårørende til en ældre, dement kvinde ikke er tilfredse med den hjælp, hun får på det plejehjem i [Bynavn 1] Kommune, hvor hun bor. Da familien ikke oplever, at deres kritik bliver forstået og taget til efterretning, tager de kontakt til TV 2, som efter aftale med familien sætter et skjult kamera op i kvindens private bolig på plejehjemmet. I udsendelsen vises der herefter af flere omgange klip fra de skjulte optagelser. Optagelserne kommenteres løbende af kvindens datter og barnebarn, samt af sygeplejerske og underviser på SOSU H, [Ekspert A], demenspsykolog [Ekspert B] og professor i almen medicin på Københavns Universitet, [Ekspert C], som i speak præsenteres som ”tre sundhedsfaglige eksperter”. Sideløbende med udsendelsens optagelser vedrørende den kvindelige, demente plejehjemsbeboer i [Bynavn 1] Kommune vises tilsvarende interviews med pårørende til den ældre, demente mand [Den ældre mand], ligesom der vises skjulte optagelser fra hans plejebolig i [Bynavn 2] Kommune. Disse optagelser bliver i udsendelsen ligeledes kommenteret af de tre medvirkende sundhedsfaglige eksperter.

Udsendelsens omtale af [Den ældre mand] og hans pårørendes historie indledes som følger:

”[Tidskode 08:24]

Speak, voiceover, mens der på skærmen vises optagelser af [Plejecenteret] udefra: I [Bynavn 2] ligger [Plejecenteret], som er specialiseret i at tage sig af borgere med demens. En af beboerne er 90-årige [Den ældre mand]. [...]

[...]

Speak: I foråret 2018 blev [Den ældre mand] så ramt af demens, at han måtte flytte ind i den nyåbnede demenslandsby.

[Der klippes til et interview med [Den ældre mand]s døtre, [Datter A] og [Datter B], der sidder i en sofa og taler med en journalist]

[Datter A]: Jeg tror bare, at vi var skideglade, ikke også. Og var fornøjede over at se, hvordan det var.

[Datter B]: Man havde fokus på aktivitet, og man havde fokus på livskvalitet og, hvad er det, det hedder, det levede liv tidligere.

Speak, voiceover, mens der skiftevis vises optagelser af [Plejecenteret] udefra og af [Den ældre mand], der befinder sig i en stue, hvor han bevæger sig rundt med en rollator: Men glæden over pladsen på [Plejecenteret] er kort. Stedet lever ikke op til familiens forventninger. De oplever, at [Den ældre mand] flere gange forlader plejehjemmet. På en af turene ender det rigtig galt. [Den ældre mand] brækker lårbenet og er i dag gangbesværet.

[Datter B]: Han kommer på sygehuset og skal opereres og bliver sat sammen, hvor vi faktisk tror, at det overlever han ikke.

[Der klippes til optagelser af et print af en rapport med titlen ”Tilsynsrapport, Kommunalt tilsyn 2019, [Plejecenteret], [Bynavn 2] kommune”]

Speak, voiceover: På det seneste tilsynsbesøg i 2019 har [Plejecenteret] fået en enkelt bemærkning. Den handlede om manglende dokumentation af sårpleje...

[...]

Speak, fortsætter: Mens tilsynet året forinden ingen bemærkninger havde.

[Der klippes nu til optagelser af, at der sættes et skjult kamera op i [Den ældre mand]s bolig på [Plejecenteret]]

Speak: Ligesom hos [Den ældre kvinde] i [Bynavn 1], har [Den ældre mand]s pårørende givet samtykke til, at TV 2 sætter skjult kamera op i hans lejlighed.

[Der klippes til interviewet med [Den ældre mand]s døtre, [Datter A] og [Datter B]]

Journalisten: Hvorfor har du givet mig lov til at sætte et kamera op, der har filmet hos din far?

[Datter B]: Jamen fordi at jeg blev bekymret. Jeg synes, at jeg havde en far, der blev mere og mere ulykkelig. Altså mere og mere frustreret og... Og om det var en del af hans sygdom, eller om han egentlig fik den pleje og den omsorg, som han havde brug for. Og om der blev passet godt nok på ham, når vi ikke var der.

Journalisten: Hvad tror I, at I kommer til at opleve på de optagelser, som I får lov at se lige om lidt?

[Datter B]: Altså jeg håber jo på, at det ikke er særligt slemt. Altså og men, fordi jeg er da også lidt bekymret for, om der er noget rivende galt.

[Journalisten giver en iPad til døtrene, hvorpå de kan se optagelserne]

Speak: Nu skal det vise sig, hvad vores skjulte kamera optager.”

I udsendelsen vises der herefter forskellige eksempler på optagelser foretaget med skjult kamera i [Den ældre mand]s lejlighed. Optagelserne kommenteres af [Den ældre mand]s døtre, samt af de medvirkende sundhedsfaglige eksperter. Bl.a. fremgår følgende episode, hvor [Den ældre mand] ses at befinde sig i en lejlighed med en plejer:

”Plejer: Så skal vi jo have skiftet bukserne. Det ved du godt.

[Den ældre mand]: Ja.

Speak: En anden dag har [Den ældre mand] haft et uheld i bukserne.

[Den ældre mand]: Nej.

Plejer: Jo. Ud på badeværelset med dig.

[Den ældre mand]: Ja.

Plejer: Ud på badeværelset.

[Den ældre mand]: Ja... og hvad så?

Plejer: Så skal vi have skiftet dine bukser.

Speak, voiceover, mens der vises skjulte optagelser af [Den ældre mand], der går rundt i sin lejlighed og blandt andet kigger ud ad sin hoveddør: Uden nærmere forklaring forlader plejeren [Den ældre mand]. Og [Den ældre mand] går nu forvirret rundt.

[Der klippes herefter til interviewet med [Den ældre mand]s døtre]

[Datter B]: Han kan simpelthen ikke forstå, hvad der sker.

[Datter A]: Hvorfor hjælper de ikke.

[Datter B]: Jamen altså...

[Der klippes tilbage til de skjulte optagelser af den konkrete episode i [Den ældre mand]s lejlighed. Plejeren kommer ind i [Den ældre mand]s lejlighed og går ud mod badeværelset]

Plejer: Vi skal have skiftet dine bukser.

[Den ældre mand]: Hvad?

Plejer: Vi skal have skiftet dine bukser.

[Den ældre mand]: Ja.

[...]

Speak: [Den ældre mand], der blandt andet flyttede på [Plejecenteret], fordi han havde brug for hjælp til toiletbesøg, får til sidst følgende at vide af plejeren.

Plejer: Du skal gå på toilettet noget før, [Den ældre mand]. Det var ikke tids nok, det der.

[Den ældre mand]: Nej.

Plejer: Det var slet ikke tids nok.

[Den ældre mand]: Nej.

[...]

[Der klippes til et interview med demenspsykolog [Ekspert B]]

[Ekspert B]: Altså måden der bliver talt til [Den ældre mand] på, tonelejet, lyder ikke særlig rart. Det lyder ikke særlig varmt. Det lyder også i nogle situationer som om, at man faktisk bliver lidt irriteret på ham.

[...]"

Senere i udsendelsen vises der klip fra yderligere en episode, som er optaget med skjult kamera i [Den ældre mand]s lejlighed på plejehjemmet [Plejecenteret]. Efter det oplyste er [Klager] den plejer, der ses på optagelsen:

"[...]

[Tidskode 23:16]

Speak, voiceover, mens der vises skjulte optagelser af [Den ældre mand], der går med sin rollator på vej ind i sin lejlighed. [Klager], som er iklædt en uniform bestående af en ensfarvet, mørk T-shirt og bukser i samme farve, går foran ham og kigger ned i sin telefon. [Klager]s ansigt og stemme er sløret på optagelsen: [Den ældre mand]s datter er blandt andet bekymret for, at han ikke får den rette pleje i forbindelse med toiletbesøg og bleskift. Denne dag har [Den ældre mand] igen haft et uheld i bukserne. Han gør derfor en kvindelig plejer opmærksom på problemet.

[Klager]: Det er dit toilet, her. [[Klager] peger ud på [Den ældre mand]s badeværelse. Samtidig ses der i skærmens øverste, højre hjørne teksten "Plejerens stemme er sløret"]

[Den ældre mand]: Ja, jeg troede bare, at jeg skulle slå en prut.

[Klager]: Ja, det kan du gøre her. Det er dit toilet.

[Det ses her på de skjulte optagelser, at [Den ældre mand] går ud på toilettet og [Klager] forlader lejligheden]

Speak, voiceover: Men [Den ældre mand] kan ikke finde ud af selv at gå på toilettet. Klokkeren er 11:55.

[På de skjulte optagelser ses [Den ældre mand] gå ud fra badeværelset. Han går over til sin hoveddør og kigger efter hjælp på gangen]

Speak, voiceover: Da plejeren er gået ud af [Den ældre mand]s bolig, forsøger han igen at opsøge hjælp ude på gangen. En mandlig plejer spørger, om han ikke vil med hen og spise frokost.

[Den ældre mand], henvendt til den mandlige plejer: Jamen jeg kan ikke gå med.

Den mandlige plejer: Hvorfor da?

[Den ældre mand]: Jeg har slået en prut.

Den mandlige plejer: Nåeh...

[Den ældre mand]: Og så kom der jo... [På optagelsen ses [Den ældre mand] tage hånden til sin numse]

Den mandlige plejer: Vi kommer og hjælper dig, [Den ældre mand]. Fem minutter, så kommer vi og hjælper dig. Så hvis du begynder at gå ud på badeværelset, så kommer vi.

[Der klippes til interviews med henholdsvis sygeplejerske og underviser på SOSU H, [Ekspert A] og professor i almen medicin på Københavns Universitet, [Ekspert C]]

[Ekspert A]: Hvis der er kommet noget i bleen, så burde man jo skifte den inden for i hvert fald fem minutter, maks.

[Ekspert C]: Det er klart, at når hygiejnen er dårlig, så er der en øget risiko for infektioner. Hos [Den ældre mand] er det mest nærliggende, at han går hen og får en urinvejsinfektion, som i den alder kan udvikle sig til en nyrebækkenbetændelse og være livstruende.”

Der klippes i udsendelsen tilbage til de skjulte optagelser af [Den ældre mand], som opholder sig i sin stue, mens han venter på at få hjælp:

”[Tidskode 24:49]

Speak, voiceover: Kort efter kommer den kvindelige plejer tilbage.

[Klager]: Hej [Den ældre mand]. Kom med mig. Vi skal ud og spise.

[Den ældre mand]: Nej.

[Klager]: Vil du ikke spise?

[Den ældre mand]: Nej. Nej.

[Klager]: Vil du spise her?

[Den ældre mand]: Nej. Ja.

[Klager]: Vil du spise her?

[Den ældre mand]: Ja, det er jeg nok nødt til.

[Klager]: Jeg kommer med mad. [På optagelsen ses [Klager] herefter vende rundt og begynder at gå ud fra lejligheden]

[Den ældre mand]: Ja, for jeg har lavet i bukserne.

[Klager]: Må jeg se? [[Klager] ses på optagelsen trække op i [Den ældre mand]s trøje og ud i bukserne for at tjekke hans ble]

[Den ældre mand]: Jeg skulle lige slå en prut.

[Klager], mens hun peger ud på [Den ældre mand]s badeværelse: Hm-hm. Så skal du ud på badeværelset.

[Den ældre mand]: Ja.

[Klager]: Jeg kommer med mad til dig.

[På de skjulte optagelser ses [Klager] først forlade værelset. Herefter klippes der til optagelser, hvor [Den ældre mand] står ved badeværelsesdøren, da [Klager] kommer tilbage til værelset med mad]

Speak, voiceover: Plejeren tjekker [Den ældre mand]s ble, men gør ikke noget ved det.

[Klager]: Kom, [Den ældre mand]. Nu får du lidt at spise. [[Klager] sætter maden på [Den ældre mand]s sofabord]

Speak, voiceover: I stedet serverer hun [Den ældre mand]s mad med følgende bemærkning.

[Klager]: Velbekomme.

[Den ældre mand]: Nej, jeg kan ikke.

[Klager]: Nå. [På den skjulte optagelse forlader [Klager] herefter lejligheden og lukker døren]

[Der klippes til interviewet med [Ekspert C], hvilket efterfølges af klip fra interviewet med [Ekspert B]]

[Ekspert C]: Så kommer der efterfølgende én og tilbyder ham mad, mens han har skidt i bukserne. Altså det er jo helt uhyrligt, at det finder sted.

[Ekspert B]: Det er jo tydeligt at se, at han ikke får den hjælp, han har brug for. Og han er faktisk i stand til at bede om hjælpen. Det er jo lidt foruroligende, for det er faktisk rigtig mange mennesker, der bor på plejehjem, der slet ikke kan bede så meget om hjælp, som han gør.

Speak, voiceover, mens der vises skjulte optagelser fra [Den ældre mand]s lejlighed, hvor han ses gå rundt i lejligheden mellem sin stue og sit badeværelse: Men [Den ældre mand] vil tilsyneladende ikke spise med noget i bleen. I den næste halve time forsøger 90-årige [Den ældre mand] på egen hånd at løse problemet. Men han må til sidst give op.

[Der vises nu skjulte optagelser fra [Den ældre mand]s plejebolig, hvor det er næsten mørkt i værelset. På optagelserne ses der lys på badeværelset, hvor [Den ældre mand] og en plejer befinder sig]:

Speak: Ni og en halv time senere bliver en ny plejer opmærksom på [Den ældre mand]s ble.

Plejer: Sig mig en gang, hvor lang tid har du haft den her på? Kan du sætte dig ned, så vi kan se?

[Den ældre mand]: Ja.

Plejer: Har du haft den ble på hele dagen?

[Den ældre mand]: Det ved jeg ikke.

Plejer: Nej.

[Der klippes til interviewet med [Den ældre mand]s døtre]

[Datter B]: Ej, men det var jo helt sindssygt.

[Datter A]: Det var forfærdeligt.

[Der klippes tilbage til de skjulte optagelser i [Den ældre mand]s lejlighed]

[Den ældre mand]: Men nu klør jeg over det hele.

Plejer: Ja, ved du hvad, det kan jeg godt forstå. Nu må vi se at få alt det tøj af.

[Der klippes til interviewet med [Ekspert C]]

[Ekspert C]: Det er ufatteligt, at det her sker. Det er umenneskeligt og respektløst. [...]

[Tidskode 27:05]

Speak, voiceover, mens der vises skjulte optagelser fra [Den ældre mand]s lejlighed: Vi kan se i journalen, at hændelsen er så alvorlig, at plejerne noterer problemet med [Den ældre mand]s ble.

[På skærmen filmes nu en del af den omtalte journal, hvor følgende tekststykke er synligt:

"[Den ældre mand] har haft tape ble på i dv? dette var vi ikke klar over, denne var helt opløst og sad fast og var gået i stykker. Desuden havde [Den ældre mand] ikke gps ur på"].

Udsendelsen fortsætter herefter med fortællingen om den ældre, demente kvinde, som bor på et plejehjem i [Bynavn 1] Kommune. Der vises endvidere yderligere skjulte optagelser fra [Den ældre mand]s plejebolig, som bliver rost af de medvirkende sundhedsfaglige eksperter, herunder af [Ekspert C], der omtaler det, han ser på optagelserne, som eksempler på *"kærlig omsorg"*.

Udsendelsen afsluttes med, at de pårørende samt de medvirkende, sundhedsfaglige eksperter retter kritik mod plejecentrene på baggrund af det, der fremgår på de skjulte optagelser. Herefter fremgår de berørte kommuner og plejecentres stillingtagen til kritikken:

" [...]

Speak: [Bynavn 2] Kommune, der er ansvarlig for [Plejecenteret], ønskede hverken at se udsendelsen eller at lade sig interviewe. De ønskede heller ikke, at de ansatte fik vist optagelserne.

[...] "

Speak: [Den ældre mand] og hans børn overvejer stadig, om de vil bede om ny plejehjemsplads til ham."

Øvrige oplysninger

[Fagforeningen] som mandatar for [Klager] har over for Pressenævnet fremlagt kopi af håndskrevne erklæringer fra personer, som har genkendt hende i den påklagede dokumentar. Af erklæringerne fremgår:

"Jeg [Person A] tilkendegiver, at jeg kunne genkende: [Klager] i dokumentaren "Plejehjemmene – bag facaden". Jeg genkendte hendes kropssprog, gang, skikkelse og hendes stemme.

14/10-20 [Person A]",

"Jeg, [Person B's fornavn] [Utydeligt], erklærer herved, at da jeg så udsendelsen: Plejehjemmene – bag facaden, med det samme kunne genkende [Klagers kælenavn] ([Klager]). Jeg kunne genkende hende på hendes bevægelser, samt hendes accent.",

"Jeg [Person C] vil hermed tilkendegive at jeg sagtens kunne genkende [Klager] i tv-programmet Plejehjemmet bag facaden. Jeg kunne med lethed genkende hende på både stemme og accent. Endvidere kunne jeg se at det var hende via hendes kropssprog og den måde hun trak op i hendes tøj på.",

”Jeg [Person D] skal herved erklære, at da jeg den 30 aug 2020 så udsendelsen Plejehjemmene – bag facaden, med det samme kunne genkende [Klagers kælenavn]. Jeg kunne genkende [Klagers kælenavn] på hendes stemme og accent.”

[Fagforeningen] som mandatar for [Klager] klagede den 21. oktober 2020 til TV 2 over udsendelsen. Klagen blev den 12. november 2020 afvist af TV 2. [Klager]s klage over TV 2's afslag blev modtaget i Pressenævnet den 27. januar 2021.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

Klagefrist

[Klager] har anført, at klagen over dokumentarudsendelsen er rettidig.

[Klager]s klage blev indgivet til TV 2 den 21. oktober 2020, hvorfor den for så vidt angår udsendelsen på TV 2's hovedkanal den 30. juli 2020 er indgivet inden for den i medieansvarsloven fastsatte klagefrist på 12 uger fra offentliggørelsestidspunktet. For så vidt angår dokumentarens offentliggørelse på TV 2 Play, hvilket skete den 28. juli 2020, har klager anført, at klagefristen skal afgøres efter reglerne i lov om massemediers informationsdatabaser. Der er dog tale om en teoretisk diskussion, da TV 2 valgte at realitetsbehandle [Klager]s klage af 21. oktober 2020.

God presseskik

Skjulte optagelser

[Klager] har anført, at TV 2 har handlet i strid med god presseskik i forbindelse med hendes medvirken i den påklagede dokumentar.

Klager har henvist til, at der i den påklagede dokumentarudsendelse bliver vist klip fra optagelser foretaget med et skjult kamera, som var installeret på 91-årige [Den ældre mand]s stue og soveværelse på [Plejecenteret] i [Bynavn 2]. I den forbindelse rettes der i dokumentarudsendelsen kritik mod personalets behandling af den demente beboer, herunder af plejen i forhold til toiletbesøg og bleskift.

Hertil har [Klager] oplyst, at der på intet tidspunkt har været givet tilladelse til opsætning af kameraudstyr eller til optagelse af de samtaler, der er blevet ført mellem plejepersonalet på [Plejecenteret] og beboeren [Den ældre mand]. Tilsvarende er der ikke på anden vis sket orientering af hverken plejecenterets ledelse eller af plejecenteret om de skjulte optagelser. Der foreligger derfor en overtrædelse af straffelovens § 264 d, stk. 1.

[Klager] har endvidere oplyst, at hun var ansat som social- og sundhedsassistent i [Bynavn 2] Kommune, indtil hun den 31. oktober 2020 blev opsagt af [Bynavn 2] Kommune som følge af sin adfærd på de skjulte optagelser, hun medvirker i, i den påklagede dokumentarudsendelse.

Desuden har hun haft timer i et vikarbureau, og det var i forbindelse med et vikarjob, at hun blev optaget af skjult kamera på [Plejecenteret] i [Bynavn 2].

I forbindelse med sin klage over TV 2 har [Klager] henvist til to sekvenser i den påklagede dokumentar, hvor hun medvirker på optagelser, som er blevet foretaget med skjult kamera i [Den ældre mand]s plejebolig. Sekvenserne, der fremgår henholdsvis fra tidskode 23:16 til 23:45 og fra tidskode 24:49 til 25:34, omhandler en situation, hvor beboeren [Den ældre mand] i speak oplyses at have haft et *”uheld i bukserne”*. Det fremstår i sekvenserne som om, [Klager] tjekker [Den ældre mand]s ble og derefter serverer mad for ham i stedet for at gøre noget ved uheldet i bleen.

Hertil har [Klager] oplyst, hvilket hun orienterede TV 2 om i en mail den 29. juli 2020, at hun på tidspunktet for hændelsen, som fremgår af de ovenfor omtalte sekvenser, ikke var fast tilknyttet [Plejecenteret] i [Bynavn 2], og at hun derfor ikke kendte [Den ældre mand] eller vidste, at han ikke selv kunne gå på toiletet. Klager har videre oplyst, at hun i den konkrete situation var blevet kaldt til afdelingen for at hjælpe med at udlevere mad, at der ingen afføring var i [Den ældre mand]s ble, men at der var tale om en ”prut”, samt at hun efter at have serveret maden gik ud efter hjælp fra det faste personale, der kender [Den ældre mand]. [Klager] har samtidig henvist til, at der senere i dokumentaren, ved tidskode ca. 27:05 til 27:16, i speak oplyses: *”Vi kan se i journalen, at hændelsen er så alvorlig, at plejerne noterer problemet med [Den ældre mand]s ble.”* Imidlertid fremgår det af udklippet af journalen, der refereres til i klippet, at: *”[Den ældre mand] har haft tape ble på i dv? Dette var vi ikke klar over, denne var helt opløst og sad fast og var gået i stykker. Desuden havde [Den ældre mand] ikke gps ur på.”* Det er således ikke angivet i journalen, at der var afføring i [Den ældre mand]s ble.

Sekvenserne fra dokumentaren, hvor [Klager] medvirker, fremgår også af artiklerne *”Kommune beklager forhold på udskældt plejehjem, men er tilfreds med plejen i dag”* og *”Engang var han købmand – nu udsættes 91-årig for ”respektløs og umenneskelig” behandling”*, som blev bragt på TV 2’s hjemmeside, nyheder.tv2.dk, den 29. juli 2020. I artiklen *”Engang var han købmand – nu udsættes 91-årige for ”respektløs og umenneskelig” behandling”* fremgår klip fra dokumentaren. Inden klippet angives med stor skrift, at *”91-årige [Den ældre mand] har brug for hjælp, når han skal have skiftet sin ble. Han beder igen og igen plejerne om hjælp – men forgæves.”* Under klippet fremgår, ligeledes med stor skrift, at *”Plejeren vender blot tilbage med frokost uden at skifte [Den ældre mand]. Han venter i næsten 10 timer, og behandlingen ryster både familien og eksperter.”*

[Klager] har oplyst, at hun er blevet genkendt i dokumentaren af venner, kollegaer, naboer og familie, og at hun har modtaget beskeder i form af chikane. I den forbindelse har klager indhentet erklæringer fra forskellige personer, der med det samme identificerede hende, da de så dokumentaren [Erklæringerne er gengivet under punkt 1, Sagsfremstilling, *Pressenævnet*]. Det fremgår af erklæringerne, at en person har genkendt [Klager] på hendes *”kropssprog, gang, skikkelse og hendes stemme”*, en anden har skrevet, at vedkommende *”med det samme kunne genkende [Klager] på hendes bevægelse samt hendes accent”*, en tredje har skrevet, at vedkommende *”[...] med lethed kunne genkende [Klager] på både stemme og accent”*, samt

at det kunne ses, at *"[...] det var [Klager] på hendes kropssprog, og den måde hun trak op i hendes tøj på"*. Endelig har en person erklæret, at den pågældende *"med det samme kunne genkende [Klager] på hendes stemme og accent."*

I forlængelse af ovenstående har [Klager] anført, at der i dokumentaren ikke i tilstrækkelig grad er sket sløring af hende, hvormed TV 2 har handlet i strid med punkt B.7 i de vejledende regler for god presseskik, som slår fast, at *"offentliggørelse af skjulte optagelser kun bør ske, hvis de medvirkende har givet samtykke, eller hvis den fornødne samfundsmæssige interesse klart overstiger den enkeltes krav på beskyttelse, og den fornødne journalistiske dokumentation ikke eller kun meget vanskeligt kan skaffes på anden måde"*.

I tillæg til punkt B.7 følger det af Pressenævnets praksis, eksempelvis nævnets kendelse i sag nr. 2006-6-0460, at offentliggørelse af skjulte optagelser kun bør ske, hvis der er sket en effektiv sløring af personen, der er genstand for den skjulte optagelse. TV 2 har i sine bemærkninger til Pressenævnet henvist til et uddrag af Pressenævnets kendelse af 26. maj 2020 i sag nr. 2019-80-0390. Heroverfor har [Klager] som eksempel henvist til Pressenævnets kendelse i sag nr. 2006-6-0361, samt Østre Landsrets dom i sagen U 2015.3565 Ø, hvor landsretten fandt, at det kunne sanktioneres, at personerne, der figurerede på de i sagen skjulte optagelser –beboere, henholdsvis medarbejdere på et plejecenter – *"[...] er vist på en sådan måde, at det ikke kan udelukkes, at han vil kunne genkendes af personer, der kender ham [...]"* og *"[...] har kunnet genkendes i hvert fald af deres pårørende og bekendte."*

[Klager] har medgivet, at der fra TV 2's side har været gjort forsøg på sløring af hendes tale og ansigt de steder, hvor hun optræder i optagelserne. Sløringen har imidlertid ikke været effektiv, idet klager kan og, som anført ovenfor, er blevet identificeret af venner, kollegaer, naboer og familie, ligesom hun har modtaget chikanerende beskeder fra personer, der har genkendt hende. Samtidig har det øget risikoen for identifikation, at klippene, hvor [Klager] optræder, også indgår i to artikler på TV 2's hjemmeside, hvormed det ikke kun er seere, der har TV 2 eller TV 2 Play, der har adgang til de ovennævnte klip, men derimod alle, der tilgår de pågældende artikler på TV 2's hjemmeside.

De krav til graden af sløring, som Pressenævnet og domstolene anvender, afhænger, som det fremgår af de ovenfor refererede kendelser, af den konkrete situation. [Klager] har anført, at hendes adfærd på plejehjemmet, hvor hun vikarierede, er beskrevet stærkt negativt i den påklagede dokumentar, hvilket har ført til en stærk fordømmelse af hende i offentligheden. Dette var fuldt påregneligt, hvorfor klager burde have været sløret efter den strenge standard, som blev anvendt i Pressenævnets kendelse i sag nr. 2006-6-0361 og navnlig af landsretten i dommen U 2015.3565 Ø, hvilket ville have indebåret sløring i en sådan grad, at de medvirkende ikke ville kunne genkendes af pårørende og bekendte.

Som anført ovenfor har den af TV 2 foretagne sløring ikke levet op til sådan en standard, idet [Klager] er blevet identificeret af venner, kollegaer, naboer og familie. Hertil kommer, at hun har modtaget chikanerende beskeder fra folk, der har genkendt hende, hvorfor hun også har kunnet identificeres af en videre kreds.

2.2 TV 2s synspunkter

Klagefrist

TV 2 har anført, at mediet har valgt at realitetsbehandle klagen, selvom klagefristen på 12 uger regnet fra offentliggørelse den 28. juli 2020 på TV 2 Play må anses for overskredet.

Kompetence

TV 2 har bestridt, at der i forbindelse med foretagelsen af de skjulte optagelser, som er blevet vist i den påklagede dokumentar, er sket en overtrædelse af straffelovens § 264d. Samtidig har TV 2 bemærket, at Pressenævnet ikke har kompetence til at tage stilling til dette spørgsmål.

God presseskik

Skjulte optagelser

TV 2 har overordnet oplyst, at de skjulte optagelser, som indgår i dokumentarudsendelsen ”Plejehjemmene bag facaden”, er foretaget efter omhyggelig drøftelse med pårørende til beboerne på de pågældende plejehjem. Optagelserne, som blev foretaget som led i research om forholdene på plejehjem, har vakt stor opmærksomhed og medført skarpe politiske reaktioner. De afdækkede forhold indgik såvel i statsministerens åbningstale som i de politiske drøftelser om finanslovens prioriteringer på ældreområdet.

Formålet med udsendelsen var at afdække et samfundsproblem. Dokumentation af plejens kvalitet, herunder sprogbrug og fysiske handlinger, er i den henseende væsentlig, mens identiteten på den enkelte medarbejder ikke har almen interesse. Dette redegjorde redaktionschef hos TV 2, [Redaktionschefen], for i en besvarelse til klager, som havde henvendt sig til mediet den 29. juli 2020. I TV 2's mail til klager fremgik bl.a.:

” [...] Jeg er klar over, at det kan være meget ubehageligt at blive filmet med skjult kamera. Men desværre har det været vores eneste mulighed for at dokumentere de svigt, der sker nogle steder i ældreplejen. Det har hele tiden været vigtigt for os, at filmens formål ikke var at hænge enkelte ansatte ud, men at det handlede om ældrepleje på et højere plan. Vi forsøgte gennem [Bynavn 2] Kommune, at få lov at tale med jer ansatte, der kom på [Plejecenteret], men det nægtede kommunen os mulighed for. Vi ville ellers gerne have hørt ansattes forklaringer på, de ting der sker på billederne. Er det ledelsen eller pres af arbejdsopgaver der gør, at der sker svigt af de ældre? Men i modsætning til [Bynavn 1], ville [Bynavn 2] Kommune ikke lade de ansatte se optagelserne eller tale med TV 2, så vi har ikke fået nogen forklaringer på det vi ser på billederne. Ligesom vi ikke har haft mulighed for at forberede de ansatte på dokumentaren. Vi vil dog stadig meget gerne tale med jer ansatte, og du er meget velkommen til at ringe til mig - både hvis du vil tale helt fortroligt, men også hvis du ønsker at få dine synspunkter ud i et interview. Jeg er også godt klar over, at du er i en svær situation lige nu, og hvis du vil tale med mig om det, må du også gerne skrive eller ringe tilbage.”

Efter det i klagen anførte har TV 2 lagt til grund, at [Klager] arbejdede på plejehjemmet [Plejecenteret] i [Bynavn 2] Kommune, og at der er offentliggjort optagelser af hende under udførelsen af sit arbejde med en beboer i dennes egen bolig. Hertil har TV 2 for en god ordens skyld bemærket, at beboerens pårørende har givet samtykke til optagelserne.

TV 2 har endvidere lagt til grund, at klagen ikke angår berettigelsen af at anvende skjult kamera i den foreliggende situation, men alene hvorvidt sløringen af [Klager] på de offentliggjorte optagelser er i overensstemmelse med god presseskik. I den forbindelse har TV 2 henvist til Pressenævnets kendelse af 26. maj 2020 i sag nr. 2019-80-0390, der vedrørte skjulte optagelser i daginstitutioner, hvor der ikke udtaltes kritik af TV 2, og hvor Pressenævnet i sin begrundelse bl.a. anførte følgende:

” [...] Da medarbejderne optræder som menige medarbejdere, påhvilede det TV 2 at sikre en effektiv sløring af dem. Medarbejdernes ansigter og stemmer, der umiddelbart vil kunne medføre identificering af dem, var slørede i udsendelsen. Nævnet finder, at der er foretaget en tilstrækkelig anonymisering, idet medarbejderne ikke er identificerbare for en bredere kreds, medmindre man i forvejen har særligt kendskab til medarbejderne. Det forhold, at medarbejderne ikke er stemmesløret ens og i skiftende niveauer, kan ikke føre til et andet resultat. [...]”

TV 2 har bemærket, at Pressenævnets kendelse i sag nr. 2006-6-0361, som [Klager] har henvist til i sine bemærkninger, er væsensforskellig fra nærværende sag, idet den ikke angik fotografering af en ansat under dennes uniformerede udførelse af arbejde, men fotografering af en beboer [Originale understregninger, *Pressenævnet*] under stærkt intime omstændigheder. Den udsendelse, som var genstand for behandling i den nævnte sag, gav efterfølgende anledning til bl.a. en retssag om godtgørelse til fotograferede ansatte, U 2015.3565, som [Klager] ligeledes har henvist til. Retssagen angik ansvarsgrundlaget for et krav hjemlet i erstatningsansvarslovens § 26, hvilket ikke er et presseetisk anliggende, men som derimod beror på en konkret erstatningsretlig domstolsvurdering, der rækker langt videre. TV 2 er bekendt med sløringskvaliteten i den omtalte sag, som – ligesom anden praksis – har indgået i de juridiske, redaktionelle og tekniske beslutninger. Derudover har TV 2 bemærket, at det beror på [Bynavn 2] Kommunes forhold, at optagelserne, som fremgår af den påklagede dokumentarundersøgelse, ikke blev forelagt for bl.a. [Klager].

Om sløringen i den i nærværende sag påklagede dokumentar har TV 2 anført, at sløringsintensitet er fastlagt i lyset af optagelserne karakter. Der er foretaget såvel ansigts- som stemmesløring. [Klager] optræder ikke i privat sammenhæng, og der er ikke offentliggjort sekvenser, som kan anses for intime. [Klager] optræder på optagelserne i uniform uden personlige kendetegn. TV 2 har anført, at der er foretaget grundig stemme- og ansigtssløring, men at der i denne situation ikke er et krav om en sløringsgrad, der forhindrer en hver form for genkendelse af nærtstående, der har kendskab til, at [Klager] arbejder med pleje i [Bynavn 2] Kommune.

Genkendelsen af [Klager] er ifølge klagen sket af venner, kollegaer, naboer og familie. Hvad angår de af klager fremlagte erklæringer har TV 2 bemærket, at de tilkendegivne genkendelser beror på forhold som kropssprog, bevægelser, accent, og den måde, som klager trækker op i sit tøj på. Disse forhold indikerer efter TV 2's opfattelse et ganske nært kendskab til klageren, som – ex tuto – ikke understøtter, at der skulle være grundlag for at antage, at hun har været identificerbar i en bredere kreds. Det forhold, at enkelte personer måtte have kunnet genkende [Klager] i dokumentaren, hvilket TV 2 beklager, kan derfor ikke føre til et andet resultat. TV 2 har således anført, at mediet ikke finder grundlag for at anse god presseskik for tilsidesat.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jens Kruse Mikkelsen, Jørn Mikkelsen, Lene Sarup og Marlene Borst Hansen.

Kompetence

Pressenævnet bemærker, at det følger af medieansvarslovens § 43, at Pressenævnet træffer afgørelse i sager om, hvorvidt der er sket offentliggørelse i strid med god presseskik, jf. § 34, og hvorvidt et massemedie efter reglerne i lovens kapitel 6 er forpligtet til at offentliggøre et genmæle. Spørgsmål om, hvorvidt der er sket overtrædelse af straffeloven, hører under domstolene og falder uden for nævnets kompetence.

Retlig interesse

Det er en betingelse for at klage til Pressenævnet, at klageren har retlig interesse i det forhold, der klages over. Det indebærer, at man som person, virksomhed, organisation eller lignende skal være omtalt, afbildet eller på anden måde identificeret i mediet. Det er ikke tilstrækkeligt blot at have interesse i det emne, der er behandlet.

Klagen er indgivet på vegne af [Klager], som høres og ses på de skjulte optagelser, der afspilles i udsendelsen.

Pressenævnet finder, at [Klager] – uanset om hun umiddelbart kan identificeres eller ej – må anses for at optræde i mediet på en sådan måde, at hun har retlig interesse og er klageberettiget.

Klagefrist

Det følger af medieansvarslovens § 34, stk. 3, at en klage over TV 2 for at have overtrådt god presseskik skal indgives til TV 2 senest 12 uger fra offentliggørelsen. Fristen for at klage til Pressenævnet over TV 2's afgørelse er ligeledes 12 uger.

[Klager]s klage blev modtaget i TV 2 den 21. oktober 2020. Klagefristen var derfor overskredet for så vidt angår offentliggørelsen af dokumentarudsendelsen den 29. juli 2020 på play.tv2.dk.

TV 2 valgte i sit svar til [Klager] af 12. november 2020 imidlertid at realitetsbehandle klagen. Da klagen over TV 2's afgørelse er modtaget rettidigt i Pressenævnet, realitetsbehandles klagen herefter.

God presseskik

Skjulte optagelser

[Klager] har klaget over, at TV 2 i dokumentaren "*Plejehjemmene bag facaden*" har bragt skjulte optagelser af hende, hvor hun ikke har været tilstrækkeligt sløret, og hvor hun derfor er identificerbar.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at offentliggørelse af skjulte optagelser kun bør ske, hvis de medvirkende har givet samtykke, eller hvis den samfundsmæssige interesse klart overstiger den enkeltes krav på beskyttelse, og den fornødne journalistiske dokumentation ikke eller kun meget vanskeligt kan skaffes på anden måde, jf. punkt B.7. Det følger videre, at meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse, jf. punkt B.1.

Pressenævnet har på baggrund af sagens oplysninger lagt til grund, at [Klager]s samtykke ikke var indhentet forud for offentliggørelsen af dokumentarudsendelsen. Nævnet har samtidig lagt til grund, at klagen ikke vedrører den generelle anvendelse af skjulte optagelser i udsendelsen, men alene at [Klager] ikke er blevet sløret tilstrækkeligt på de skjulte optagelser, hvor hun optræder.

Det er Pressenævnets opfattelse, at et medie, der kritiserer en virksomhed eller myndighed, i den forbindelse ikke bør omtale eller vise ikke-ledende medarbejdere på en sådan måde, at de ud fra mediets oplysninger kan identificeres.

[Klager] optræder i udsendelsen i en sekvens, hvor der af de medvirkende sundhedsfaglige eksperter samt af beboeren [Den ældre mand]s pårørende bliver rettet kritik af, hvordan hun håndterer en situation, hvor det i speak oplyses, at [Den ældre mand] har haft et "*uheld i bleen*".

I udsendelsen, hvor [Klager] ikke er nævnt ved navn, optræder hun ikklædt en uniform bestående af en ensfarvet, mørk T-shirt og bukser i samme farve. På optagelserne er hendes ansigt og stemme sløret. Dette oplyses også i udsendelsen, hvor teksten "*Plejerens stemme er sløret*" fremgår i øverste højre hjørne på skærmen, første gang [Klager]s stemme høres.

Uanset, at der i udsendelsen bliver rettet kritik af kommunens ældrepleje, der kan opfattes som kritik af [Klager] for hvordan, hun udfører sit arbejde, finder Pressenævnet, at TV 2 har

foretaget en tilstrækkelig anonymisering af hende på de viste, skjulte optagelser. Ved, som anført ovenfor, at have sløret [Klager]s ansigt og stemme, fremstår hun ikke identificerbar for en bredere kreds, medmindre man på forhånd har kendskab til medarbejderne på det omtalte plejecenter. Det kan ikke føre til et andet resultat, at [Klager] efter det oplyste har modtaget chikanerende beskeder som følge af sin medvirken i udsendelsen, selv om nævnet har forståelse for, at denne oplevelse kan være krænkende. Nævnet udtaler derfor ikke kritik af TV 2 for den foretagne sløring af [Klager].